

חברות רבות בישראל לא יעילות, לא מתחרות מול העולם – ומשלמות שכר נמוך

פריזון העבודה בישראל נמוך ב-33% משל מדינות OECD וב-45% מזה של ארה"ב – והפער רק העמיק עם השנים • ישראל יעילה יותר מהממוצע ב-OECD בענפי הציוד הרפואי, האלקטרוניקה והכימיה – אך סובלת מפריזון נמוך במיוחד בענפי הבנייה, המסחר והמוזון והמשקאות • היצואניות הישראליות תחרותיות הרבה יותר מהחברות שפועלות רק בשוק המקומי

אורה קורן

«הקשר בין פריזון נמוך בענפים רבים בישראל ליצוא בשיעור נמוך, חוסר תחרות בשוק המקומי ושכר נמוך לעובדים נחשף במחקר חדש בנושא, בהובלת פרופ' צבי אקי שטיין, שיוצג בכנס אלי הורוביץ לחברה וכלכלה של המכון הישראלי לדמוקרטיה. המחקר מצא כי ככל שחברה מייצאת יותר – היא יעילה יותר.

במחקר נמצאה זיקה בין הפריזון הנמוך של ענפים רבים במשק הישראלי לרמות השכר הנמוכות בהם. עוד נמצא כי הענפים שמממעים לייצא יעילים פחות מענפים מייצאים. בין הענפים שבהם הפריזון נמוך במיוחד נכללים בנייה, מסחר סיווגי וקמעוני, פיננסים וביטוח, מוזון ומשקאות. בין הענפים שבהם הפריזון גבוה במשק, ואף מהממוצע במדינות המפותחות (OECD), נכילים לים ציוד רפואי, רכיבים אלקטרוניים וכימיה. הפריזון נמדד כתפוקה בדולרים במונחי שוויון כוח קנייה לשעת עבודה.

התפוקה הממוצעת לשעת עבודה בישראל ב-2013 היתה 36.7 דולר – נמוכה ב-33% מזה של מדינות OECD וב-45% מזה של ארה"ב. יתר על כן, הפער בפריזון בין ישראל לארה"ב רק העמיק עם השנים. בין 1990 ל-2013, הפריזון בישראל עלה בכ-25% בלבד בעוד הפריזון בארה"ב עלה בכ-50%. העמקת הפער מקשה על התעשייה להתמודד מול חברות אמריקאיות מתחרות.

המחקר קבע כי "הפער השלילי בפריזון בין ישראל למדינות המפותחות (OECD) בולט במיוחד בענפי פים המייצרים לשוק המקומי. פערי הפריזון לעובד נעים בין 50%-30% לרעת ישראל בענפי ההלבשה והבנייה בהתאמה, ליותר מ-40% לטובת ישראל בענפי הציוד הרפואי, האופטי וציוד המדידה. גם בענפי האלקטרוניקה והכימיה קיים פער לטובת ישראל. מתברר כי ככל ששיעור היצוא בענף גבוה יותר, כך גם גבוה יותר הפריזון בענף בישראל יחסית למדינות המפותחות."

ההסבר העיקרי במחקר לפריזון וליעילות הגבוהים יותר של פירמות מייצאות הוא כי הן פירמות תחרותיות, שהצלחתן לעבוד את מכלול היצוא. ואולם המחקר מרגיש כי המי

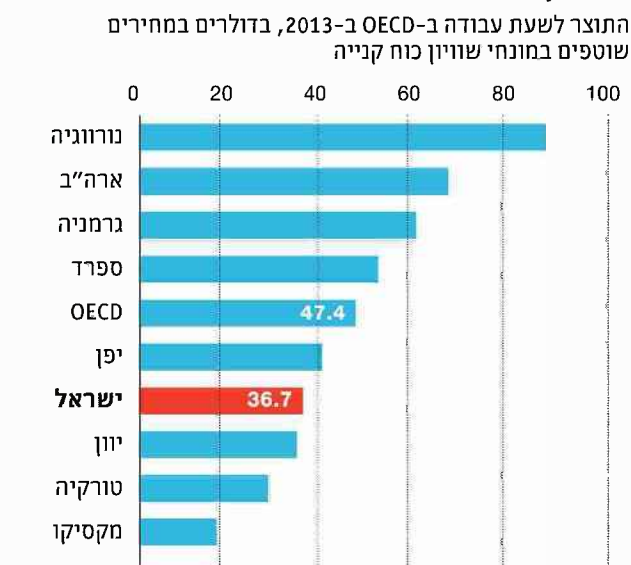
"מעורר ההכשרה המקצועית נחות"

המחקר התייחס להון האנושי כמרכיב חשוב בשיפור הפריזון, וקבע כי "ההוצאה הציבורית בישראל על מדיניות עידוד תעסוקה, שבכללה גם ההוצאה על הכשרות מקצועיות, היא מהנמוכות ב-OECD. הפער בין ישראל למדינות OECD הוא 0.5% תוצר, שהם כ-5 מיליארד שקל. הרי חבת ההוצאה הציבורית לכדי סגירת פער ההוצאה צריכה להיות מכוונת הן להגדלת שיעור התעסוקה והן להגברת הפריזון. חשוב בהמשך לחזק את מערך ההכשרות על ידי המעסיקים על ידי יצירת מנגנונים המשלבים בין המעסיקים, המדינה ומקבלי ההכשרה עצמם. מומלץ לתת מענקי עבודה לחברות שיכשירו עובדים. להכשרות אלה השפעה חיצונית חיובית על כלל המשק."

המחקר תומך בחיזוק ההשכלה המקצועית, וממליץ לתמוך במערכת ההשכלה העל-תיכונית הטרנס-טכנולוגית, ברמה רומה לתמיכה לתלמיד במערכת ההשכלה הגבוהה. המחקר מרגיש את הצורך בפיתוח ההכשרה בתחומי התעשייה המסורתית, הבינוי והשימוש במחשבים. "מעריך ההכשרה המקצועית בישראל נחות בהשוואה בינלאומית. יש מקום להתערבות ממשלתית בתחום זה בשל ההשפעות החיצוניות החיוביות של ההכשרה המקצועית, שהופכות אותה ללא כדאית כרמה של הפירמה הבודדת אך מאוד כדאית כרמת המשק, ואולם בפועל מעריך ההכשרות המקצועיות לא קודם מספיק, וישראל נמנית עם המדינות שמקטינות את ההשקעה בהן", נקבע במחקר.

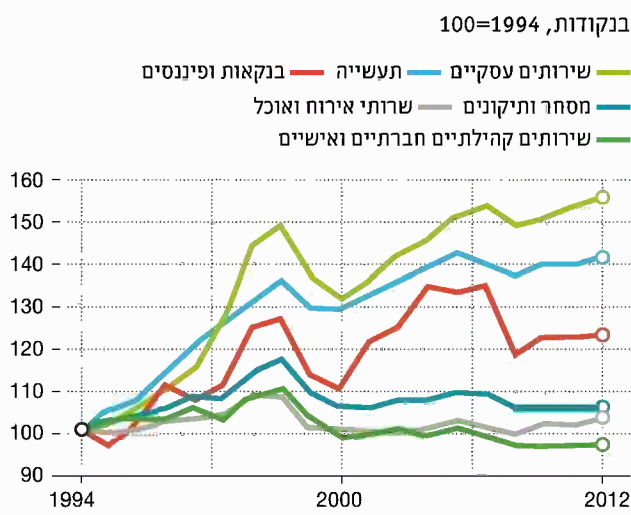
עוד נטען כי כדי לעודד פריזון יש להפסיק את כניסתם של עובדים זרים בהיתר לענפי החקלאות והבנייה, להגביל את כניסתם של עובדים פלסטינים ולמנוע העסקה של עובדים זרים ללא היתר במשק. הפערים בפריזון קיימים גם בין התעשייה לענפי המסחר והשירותים. השוואה של גידול הפריזון ב-1960-2011 מראה כי בענפי התעשייה הפריזון עלה ב-3.3% בשנה ואילו בענפי המסחר והשירותים העסקיים הפריזון עלה בממוצע ב-0.2% – ומאז 1990 כמעט שלא השתנה. הבדלים אלה מתבטאים גם בפערי השכר הגדלים, ולמעשה

הפריזון בישראל ובעולם

מקור: OECD

השכר לפי ענפים בישראל

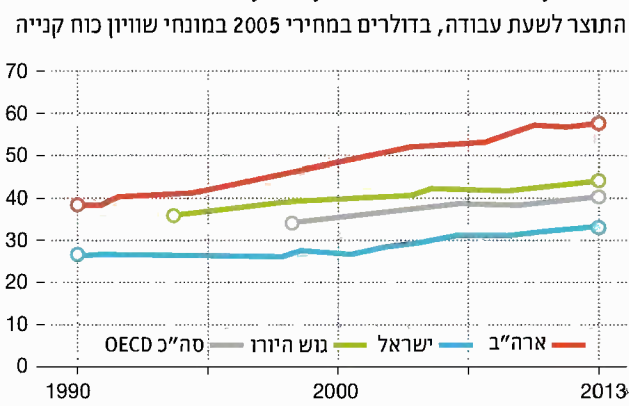

מקור: ל"מ עבודה בנק ישראל

מנצל כהלכה את היתרון של ישראל בתחום זה. הענפים שנותרו מאחור הם ענפים עתידי עבודה שמצליחים להתבסס על כוח עבודה זול יחסית, הודות לריכוז הטבעי המהיר בישראל וזרות לשימוש בעובדים זרים המשתכרים שכר נמוך". המחקר קובע כי כמעט בכל הענפים שבהם הפריזון נמוך גם שיעור העובדים בעלי השכלה אקדמית, ובמיוחד מהנדסים ומדענים, נמוך משיעורם ב-OECD. משתמע מכך, כי בישראל יש תשואה נמוכה מאוד להשכלה בענפים שמוכרים בעיקר לשוק המקומי.

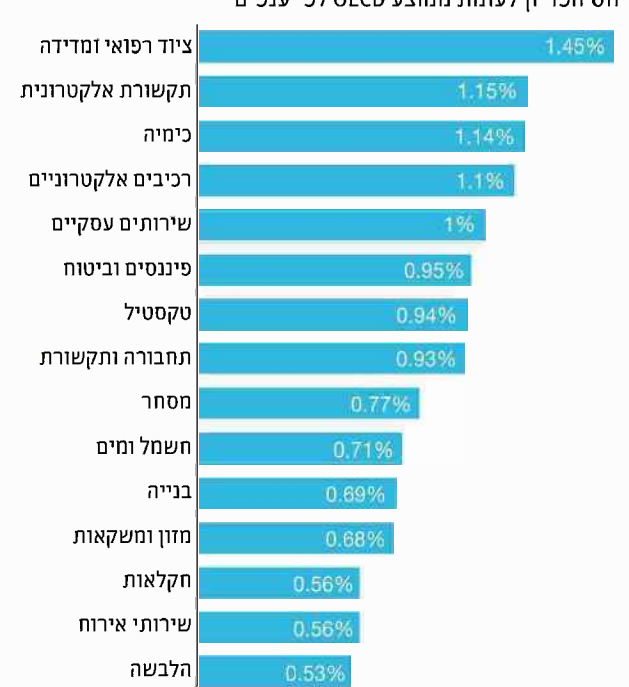
רותים העסקיים, המינרלים והמינרלים תכות, מוצרי המתכת וההלבשה. הפריזון בתעשיות המייצאות יותר 50% מתוצרתן גבוה ב-3.5% מהפריזון הממוצע ב-OECD. אלה כוללות את ענפי ההייטק, שבהם ציוד רפואי ואופטי, רכיבים אלקטרוניים, כימיה, טקסטיל ותקשורת אלקטרונית. לפי המחקר, "המגזר המייצא חלק מענפי השירותים ניצל בהדרגה את היתרון היחסי של ישראל בתחום ההון האנושי והחדשנות, והרבר מניב פריזון יחסי גבוה; חלקן האחר של המשק, לעומת זאת, אינו

הפריזון צומח - אבל עדיין נמוך

מקור: בנק ישראל ו-OECD

הפריזון החלש בישראל

הממשלתית, רשם את הפער העמוק ביותר (44.3%) מול הפריזון הממוצע ב-OECD. לענף זה השפעה גדולה על יוקר המחיה בתחום המוזון. הפריזון של ענפים שמייצאים עד 20% מתוצרתם נמוך ב-39% מהפריזון הממוצע ב-OECD. אלה כוללים את ענפי המוזון והמשקאות, מסחר סיווגי וקמעוני, עץ, מוצרי הרפסה, שירותי ארוח ואוכל, פיינג'נסים וביטוח ותחבורה. הפריזון בתעשיות המייצאות 20%-50% מתוצרתן נמוך ב-28.3% מהממוצע ב-OECD. אלה כוללות את ענפי הנייר, החקלאות, השיי

תאם החיובי בין יצוא בענף לפריזון בענף ייחודי למדי לישראל, ומלבדה קיים רק בגרמניה וברנמרק. מחברי המחקר ציינו כי ענפי היצוא מתמודדים עם תחרות עזה יותר לעור מת חלק מהענפים המוכרים לשוק המקומי, ולכן יש לאחרונים פחות תמריץ להתייעל, במיוחד אם היבוא המתחרה נמוך יחסית להיקף התפוקה המקומית. ענף המוזון, למשל, ובמיוחד החקלאות, החשוף לשיעור יבוא נמוך יחסי, יעיל פחות מהממוצע ב-OECD. הפריזון בתחום החקלאות, ענף המוגן מאוד על ידי המדיניות

25.86x30.81	2/2	17	עמוד	הארץ - the marker	27/10/2014	44861800-1
יחסי עבודה בענף הבנייה - 180920						

מפעל של אינטל בישראל צילום: אינטל ישראל

מפעל הנעליים בריל צילום: גיל כהן מגן

בישראל, קבע המחקר. "יש לפעול לפתיחה המשק לתחרות על ידי יצירת מערך תומך יעיל ומשוכלל של כניסת מתחרים מקומיים וזרים בכל ענפי הפיננסים, ניהול חסכוני וביטוח, ניהול אשראי, מערכת הפצת מוצרים וניהול רשתות שיווק של מוצרי מזון ומוצרי תצרוכה".

"כמו שיש לובי ליצואנים, נדרש לובי ליבואנים", אמר אקשטיין. "לובי שיסייע להם להגיע מהר יותר למקורות בחו"ל או להסיר מגבלות ותקנות שמפריעות. אם מדברים על תחרות, כך הם יוכלו לייצר תחרות טובה בכל המגזרים ובמיוחד בענפים מוגנים בהם אין תחרות. אני לא מתכוון שיש צורך ממש במכון, אבל הגיע הזמן שמי שרד הכלכלה צריך לדאוג גם להם, בדרך שימצא לנכון".

אקשטיין גם סבור שהטבות לתעשייה לא צריכות להיות מות"נות כיצוא. "אני לא רואה שום סיבה לתת הטבות מוגדלות למפעלים מייצאים דווקא. התאחדות התע"שיינים מתנגדת להמלצה זו".

בדינוי הוועדה היתה מחלוקת בשאלה אם היצוא מגדיל את הפריזון או שפריזון משופר מאפשר יצוא.

נהגות חברות תעשייתיות מייצאות משיעורי המס של 5%-15%. "צריך להשוות בין כל הענפים במשק במס על הרווח", אמר אקשטיין. "אין סי" בה לתת הטבות רק לתעשייה ולא למסחר ולשירותים", אמר.

במסגרת ההמלצה להשוואת תמיכות בין כלל ענפי המשק מציע המחקר להקים מכון יבוא, במקביל למכון היצוא. "יש ליצור תשתית של מכון הנתמך ממשלתית ונו" תן תנאים טובים לכניסת יבואנים רבים המתחרים על הפצת מוצרים

משיעורי המס בין ענפי התעשייה ליתר המשק. הטבות המס כמעט כולן ניתנות לתעשייה, ואנחנו חר" שבים שצריך להשוות את שיעורי המס בין התעשייה לשאר המשק, אך לא נכנסנו לשיעור המס הראוי". חברות תעשייה רבות, בעיקר מייצאות, נהנות מהטבות מס מפי"ליגות, שגברו בעשור האחרון. אלה מעוגנות בחוק לעידוד השקעות הון, ונבחנות בימים אלה מחדש במשרד האוצר. בעוד שמרבית החברות במשק משלמות 26.5% מס חברות,

התרחבות פערי הפריזון נוב"עת משני גורמים: שיעור נמוך של השקעות בהון ושיעור נמוך של פי"תוח טכנולוגי. ואולם, גם לממשלה חלק בפערים בפריזון. תמיכות ממשלתיות שניתנו לאורך שנים בעיקר לתעשייה הביאו לכך שהפי"ריון בענף זה גבוה יותר.

"נדרש לובי ליבואנים"

"הפערים בייעילות בין הענפים השונים במשק מאוד דרמטיים", אמר אקשטיין. "לדעתנו, זה נובע

הגידול באי-שוויון בשכר מתואם באופן מלא לאי-שוויון בשיעורי הפריזון בין הענפים.

"הממצאים על ההבדלים בגיי"דול בפריזון בין הענפים בישראל מדהימים ומעוררים שאלות, מאחר שלפי מיטב ידיעתנו הם יוצאי דופן בעולם המפותח (OECD)", נכתב במחקר. "אם היינו כוללים בענ"פי התעשייה את שירותי התוכנה, נראה שהתמונה היתה חמורה עוד יותר, עם ירידה בפריזון במגזר הע"סקי שאינו חשוף ליצוא".

משק בלתי-יעיל אורה קורן

שיפור בפריזון יוריד מחירים

פור הפריזון בהן.

במחקר הסרה התייחסות ממוקדת לחלקם של העובדים המקצועיים בפריזון חברות. תעשיינים טוענים כי מחסור בבוגרי הינוך טכנולוגי מק"צועי פוגע בפריזון וכי יוכלו להפעיל משמרת שלישית אם יהיה להם יותר כוח אדם מיומן. המחקר מצא קשר ישיר בין פריזון נמוך לשכר נמוך לעובדים, והתעשיינים אומרים שכוח אדם מקצועי יאפשר להם להגדיל גם את השכר שמי שלמות החברות.

המחקר אמנם מתייחס לכוח אדם מקצועי, אולם לא עושה הבחנה בין מהנדסים לתעשיות ההיי-טק לכרסמים, או למפעילי מכונות ייצור אוטומטיות בתעשיות פחות מתקדמות. יש מקום להתייחס באופן פרטני לאחרונים, כשמדברים על הפריזון במגוון ענפי התעשייה.

בנוסף מנסה המחקר לשים קץ לעיוות היסטורי – העובדה שהממשלה עוסקת במע"נקים והטבות מס לתעשייה ומתעלמת בהקשר זה מענפי המסחר והשירותים, המעסיקים את מרב העובדים במשק ותורמים לצמיחה. הפריזון בענפי המסחר והשירותים נמוך מזה של ענפי התעשייה, והמחקר קובע כי אחת הסיבות לכך היא היעדר סיוע ממשלתי לענפים אלה. ההמ"לצה של המחקר בנושא היא להשוות את המי"סוי על כל ענפי המשק. ראוי שמשרדי האוצר והכלכלה, הבוחנים בימים אלה שינויים בחוק לעידוד השקעות הון, יתייחס להמלצה.

בהקשר זה גם ממליץ המחקר לתקן עוול היסטורי משיק, ולהקים מכון יבוא במקביל למכון היצוא, כאמצעי ליצירת תחרות במשק. כי כא"מור, תחרות תחייב חברות להתייעל, והתייעלות עשויה להתגלגל להורדת יוקר המחיה.

« העובדה שהפריזון בתעשייה הישראלית נמוך מזה שבמדינות המפותחות אינה חדשה. מה שחדש הוא הפילוח בין הפריזון של הענפים, שנערך בבנק ישראל לטובת מחקר של המכון הישראלי לדמוקרטיה.

מתברר שיש קשר הדוק בין יעילות נמוכה של חברה, שהמחקר מגדיר כפריזון (תוצר לשעת עבודה), לחוסר תחרות בענף שבו היא פועלת. ככל שהענף פחות תחרותי, פריזון החברות נמוך. חברה לא יעילה גובה מחיר גבוה יחסית על מרי צריה, כדי לכסות את עלות חוסר היעילות שלה. לו היתה יותר יעילה, המוצר היה עולה לה פחות ואפשר היה למכור אותו בכמויות נמוך יותר.

הענפים שבהם הפריזון נמוך, לפי בנק יש"ראל, כוללים את הסיטונאים ורשתות השיווק לצד המזון והמשקאות. לכן, כשחברות מזון, או רשתות שיווק, טוענות שהרווחיות שלהן נמו"כה ולכן אין להטיל עליהן את האחריות ליוקר המחיה במוון – רצוי להפנות אותן לבחון אם זה קשור לפריזון נמוך אצלן.

המחקר גם מחזק את הקשר בין פריזון גבוה ליצוא גבוה. ואולם בדינוי הצוות היתה מחל"קת בשאלת הביצה והתרגולות. האם הפריזון קודם ליצוא ומאפשר אותו, או שהיצוא מחייב חברה להתייעל. התשובה משמעותית לגבי השאלה, אם על הממשלה לתמוך גם בחברות שאינן מייצאות.

משיחות עם יצואנים עולה בבירור טענה שהצורך להתחרות בחו"ל מוביל להתייעלות, ולא להפך. לכן גם לא נראה שיש מקום לתמיכה ממשלתית בחברות שאינן מייצאות, כי בכך יוני"צח הפריזון הנמוך שלהן. המחקר מציע בכל זאת לתמוך בהן, אך סייג את המלצתו לתמיכה בשיי

16.98x12.72	1	עמוד 10	חדשות השבוע	05/10/2014	44760632-2
יחסי עבודה בענף הבניי - 180920					

**יו"ר התאחדות קבלני השיפוצים:
הערכת נזקי השיפוצים מ"צוק
איתן" מסתכמת בכ- 50 מיליון ₪.
עבודות השיפוצים צפויות
להסתיים תוך חצי שנה**

יו"ר התאחדות קבלני השיפוצים, ערן סיב, העריך את סך נזקי השיפוצים בעקבות מבצע צוק איתן בכ- 50 מיליון ₪, יותר מנזקי עמוד ענן שהסתכמו בכ- 45 מיליון ₪. ההערכות מדברות על כ- 15 פגיעות הישירות במבנים, שהיו בבאר שבע, אשדוד, מועצה אזורית אשכול, ישוב שער הנגב ובתל אביב. לדבריו, ההצלחה של כיפת ברזל הקטינה את הפגיעות בצורה משמעותית, ובלעדיה הנזק היה כפול.

בהתאחדות מעריכים שכ- 350 בתים נפגעו, ומבדיקה שערכו עלה כי כ- 80% מהפגיעות היו קלות ונגרמו מרסיסים: שבר זכוכיות, תיקוני טיח וצבע, תיקוני דלתות והחלפת תריסיים. עוד עלה בבדיקה כי רוב הנפגעים מעדיפים לקחת קבלן שיפוצים פרטי ולשפץ לבד במקום להמתין לחברות המשקמות. בפגיעות ישירות ונזקים גדולים הציבור מעדיף לקחת את החברות המשקמות שיעשו את העבודה. עבודות השיפוצים צפויות להסתיים בתוך חצי שנה.

ענף השיפוצים משתרג:

- מאת: צבי פכטר
1. להלן עיקרי התוכנית: השיפוצים יעברו לפיקוח העיריות והמועצות המקומיות
 2. בשיפוץ מעל גובה של 350,000 ש"ח יאלץ הלקוח לבקש אישור ותיאום עם הרשות המקומית לצורך השיפוץ.
 3. קבלן השיפוצים יקבל אתר חניה מהעירייה מול הבית המשופץ. החניה תסומן בסימון מיוחד ורק קבלן השיפוצים או מי מטעמו יוכלו לחנות בחניה הזאת.
 4. בעירייה יהיה רפרנט מיוחד לתחום השיפוצים שיהיה בקשר עם קבלן השיפוצים.
 5. פינוי פסולת הבניין תהיה בתאום עם העירייה.
 6. ללקוח יונפק אישור עירוני לסיום השיפוץ דוגמת טופס 4 בבניה.
 7. הפיקוח על העבודה ובדיקת הקבלן יהיו

חודשיים עברו מהחלטת מועצת ענף הבניה שאישרה פה אחד תקנה חדשה שגם קבלני שיפוצים שעובדים בעבודות קטנות יוכלו להירשם ברשם הקבלנים. התוכנית הינה בשיתוף נשיא התאחדות בוני הארץ ניסים בובליל וצוות משרד הבינוי והשיכון - השר אורי ואריאל, מנכ"ל משרדו שלמה בן אליהו ומי שהוביל את התוכנית - רשם הקבלנים הנוכחי אמנון כהן.

ההחלטה על מיסוד הענף הינה צעד דרמטי של משרד הבינוי והשיכון שקיבל את עמדת התאחדות קבלני השיפוצים למיגור החאפרים רים בענף.

ערן סיב, יו"ר התאחדות קבלני השיפוצים, טוען שהסיווג החדש יצמצם את תופעת החאפרים ויכניס רגולציה לענף. החאפרים גורמים לנזק בלתי הפיך – סטנדרט עבודה נמוך במיוחד, אי מתן אחריות על העבודה והדבר הנפוץ ביותר הוא לקיחת כסף מראש ואי סיום העבודה.

בהתאחדות נאבקים כבר כמה שנים בתופעה שהולכת ומתגברת ופוגעת בקבלני השיפוצים בעלי המוניטין. נוצר מצב שבו חאפר מגיע ונותן מחיר מאד מאד נמוך - לעיתים אף לא הגיוני. הלקוח מתפתה ולוקח את ההצעה הזולה ביותר ואז מתחיל החאפר להונות את הלקוח. לעיתים זה מתבטא בעזיבת אתר השיפוצים תוך לקחת רוב כספי השיפוץ.

18.09:24.29	1/3	עמוד 27	חדשות השבוע	05/10/2014	44767478-7
יחסי עבודה בענף הבנייה - 180920					

// ראיון עם יצחק מויאל, יו"ר הסתדרות עובדי הבניין והעץ

ממשיכים לרוץ, לבנות ולשפר

"עשינו היסטוריה. ביצענו בענף הבניין הישראלי רפורמות פורצות דרך המציגות לעולם ענף חדשני, מתקדם וכדאי עבור העובדים שבו. אבל, זו ריצת מרתון ואנחנו רק בעיצומה. הדרך לפנינו מציבה עוד יעדים רבים ואתגרים חשובים", כך מסכם יצחק מויאל, יו"ר הסתדרות עובדי הבניין והעץ, את חמש השנים האחרונות ומסתכל קדימה אל העשייה בשנים הבאות. בין התוכניות שעל הפרק: המשך שיפור תנאי השכר לעובדי כל המגזרים, בניית מסלול אקדמי למנהלי עבודה, הגברה נוספת של הפעילות בתחום הבטיחות והקמת ועדות פריטטיות מרחביות להענקת ייעוץ משפטי לעובדים. "אני נחוש להפסיק את הדלת המסתובבת של עובדים ארעיים בענף. אנו נבצע את המירב, על מנת להטמיע מסלול עבודה מסודר ככל שניתן, הוגן וראוי המאפשר לעובדים ליהנות מאופק מקצועי נרחב ומביטחון תעסוקתי מכובד"

ללא ספק, כאשר בוחנים היום את ענף הבניין ואת מעמד עובדיו, מבינים שחלה מהפכה אמיתית בישראל, מהפכה אשר השפעותיה מגיעות עד מעבר לים.

- הסכם קיבוצי ענפי שמאפשר לעובדים ליהנות משכר המינימום הגבוה במשק ומתנאים סוציאליים מועדפים כמו פנסיה וקרן השתלמות מהיום הראשון. כל זאת, באופן שוויוני לכל עובד בניין: ישראלי, זר ופלסטיני.

- הצטרפות של קרוב ל-16 אלף עובדים ישראליים לענף הבניה ב-5 השנים האחרונות, זאת על פי הנתונים הרשמיים של משרד השיכון.

- אישור של הממשלה בסך 90 מיליון שקל עבור הטמעת מיזם "בונים ישראלים", המאפשר להגדיל את כוח האדם הישראלי בענף ולעודד עבודה עברית בתנאים מתקדמים ובסביבת עבודה מתחדשת, המבוססת על ביטחון תעסוקתי והזדמנויות קידום.

- פעילות רווחה ענפה ומשגשגת הכוללת, לראשונה, בענף הבניין ימי כיף מפנקים, שלל אירועי גיבוש חברתיים והשתלמויות מקצועיות איכותיות ביותר, המשלבות בין פנאי ובין ידע חיוני.

- הרחבת הפעילות בנושא בטיחות בעבודה במסגרת הדרכות, השתלמויות, תרגולים והרצאות. כמו כן, פרסום של נספח בטיחות כללי וחלוקתו לעובדים, במטרה להסביר את כל המידע הדרוש לצורך עבודה בטוחה באתרי בנייה ולחזק אחריות אישית לנושא.

להמשך יישומו של מיזם בונים ישראלים. "נכון. זהו ללא ספק אחד ההישגים המשמעותיים שלנו. לאחר שנה וחצי של מאבק, הגענו להבנות עם משרדי האוצר והכלכלה לגבי מימון של כ-90 מיליון ש"ח, אשר יסייע לקלוט כ-2,000 עובדים ישראליים חדשים בענף הבניה. כך נשיג את המטרה העיקרית שלנו: שילוב יותר ויותר ישראליים בענף הבניה, ללא תלות באישורי מכסות עובדים זרים - מה ששיפיע על עודוד התעסוקה במשק בכלל ועל קצב הבנייה בענף בפרט. ההסכם הזה הוא ההוכחה להערכה

הטמענו תוכנית הכשרה מובנית, קלטנו יותר עובדים ישראליים והעמקנו בפעילויות רווחה. כל המאמצים שלנו מכוונים לשינוי תדמית ענף הבניין, אשר היום מסמל לא רק חדשנות טכנולוגית וקידמה, אלא גם ביטחון תעסוקתי לעובדיו."

ואם מדברים על הישגים, אי אפשר שלא להזכיר הישג מרכזי של החודשים האחרונים - במקביל לאישור הממשלה להגדיל את מספר העובדים הזרים בענף ל-15,000, עד לחודש יולי 2019 - סיימתם משא ומתן מוצלח שהביא לאישור 90 מיליון שקל

לא מעט אתגרים הוצבו בראשית הקדנציה, לפני חמש שנים. באיזה הישג אתה גאה במיוחד?

"אין הישג אחד, כי כל ההישגים קשורים זה בזה. בראש וראשונה, רצינו להסדיר את הענף, לבנות הסכם קיבוצי שמתאים למציאות הכלכלית העכשווית ומכבד את עובדיו. כמו כן,

17.94*24.78	2/3	עמוד 28	חדשות השבוע	05/10/2014	44767485-5
יחסי עבודה בענף הבניי - 180920					

לכך, שתדמית הענף שכבר החלה להשתנות תלך ותשתפר מאד, גם בעיני הציבור וגם בעיני הממשלה.

מבחינת **רווחה** – יצרנו שינוי משמעותי בנושא זה, אבל יש עוד הרבה רעיונות להגשים למען העובדים ובני משפחותיהם. פעילויות רווחה תורמות לאטרקטיביות של הענף ולמוטיבציה גבוהה בקרב העובדים. כדי להמשיך לקדם עשייה אינטנסיבית בנושא, אנו זקוקים לתקציבים מאד גדולים ולשיתוף פורה עם התאחדות בני הארץ. **חיזוק הקשר עם ארגון המעסיקים** הוא תמיד יעד עבורנו. יש לנו אינטרס משותף ואנו נמשיך ונטפח קשר זה.

מבחינת **הקשר עם הגמלאים** – נפעל להעמקת הקשר הבלתי אמצעי עם גמלאי הענף, אנשים יקרים ומסורים שבנו את הארץ. נמשיך לשתף אותם ולערך עבורם פעילויות הערכה והוקרה."

השינויים שנעשו ועוד ייעשו בהמשך הם חלק בלתי נפרד משינוי מהותי שעברה ההסתדרות החדשה. כיצד שינוי זה משפיע על החברה הישראלית?

"במהלך כהונתו של עופר עיני כיו"ר ההסתדרות, הוטמעה מערכת הקוראת לביסוס יחסי עבודה וקשרי גומלין ובכך, כל ההתייחסות לעבודה מאורגנת בישראל השתנתה. הפעילות שהוביל הוכיחה, כי עובד שמשתכר בכבוד יכול לחיות בכבוד ולתכנן עתיד ראוי לו ולמשפחתו. הרפורמות שבוצעו במשק בנושא פנסיות חובה, ההסכמים הקיבוציים השונים והטיפול הספציפי בענפי המשק יצרו הבנות חדשות בקרב הציבור הישראלי: כדי לוודא שהזכויות בשוק העבודה נשמרות, צריך להצטרף להסתדרות.

במקביל, המצב החברתי השתנה: השפעות הקפיטליזם והכפר הגלובלי יצרו פערים חברתיים שלא מתקבלים על הדעת, מה שהוביל למחאה החברתית של קיץ 2011. מחירי הדיור הלכו ועלו, השכר לא עודכן, נוצלו אלפי עובדים שהועסקו בתנאים לא נאותים ובקושי הרוויחו שכר מינימום. העוני הלך וגדל, התרחב לכל שכבות האוכלוסייה. הגענו למצב בו שני בעלי משפחה עובדים ולא מצליחים לגמור את החודש. בשנים אלה ננקטו הישגים משמעותיים במגזר הציבורי, מעל 400,000 עובדים הצטרפו להסתדרות ולאחרונה אנו רואים כי הצלחות אלה הלחלו גם למגזר הפרטי, עם הצטרפות מקומות חדשים מתחום הביטוח, התקשורת, ספורט, היי טק, תעופה, ים וחברות בינלאומיות."

ולאור הצגת תוכניות הסתדרות עובדי הבניין והעץ לשנים הקרובות, איפה אתה רואה את ענף הבניין בעוד חמש שנים?

"ענף הבניין ימשיך להיות הקטר שמוביל את המשק ותורם לצמיחתו. ריבוי הפרויקטים שמיעדות תוכניות הממשלה יאיצו את ההתפתחויות בענף הן מבחינת המכשור הטכנולוגי, הן מבחינת התעניינות המשקיעים מחו"ל והם מבחינת יצירת מקומות עבודה

העובדים מעבר לים. קשר זה התפתח בשנים האחרונות וההפריה ההדדית שהוא מאפשר מביאה ללמידה מעמיקה, לתובנות ולמטרות חדשות בפיתוח הענף המקומי. כמו כן, אנחנו מעוניינים לבנות **מסלול אקדמי עבור מנהלי עבודה, מנהלי פרויקטים ובעלי תפקידי מפתח** בענף ולהקים מועדון מנהלי עבודה שיאפשר לחבריו ליהנות מהטבות מיוחדות.

להגיע לכלל עובדי הענף המפוזרים בין אלפי מקומות עבודה זהו אתגר לא פשוט, אבל אנחנו בהחלט משקיעים ונמשיך להשקיע מאמצים **בפיתוח הקשר הבלתי אמצעי עם אלפי העובדים.** לשם כך, ננצל את יתרונות המדיה ונחשוף בכל הזדמנות את החידושים בענף, במטרה שכל עובד יכיר זכויותיו ויידע לדרוש את המגיע לו.

ואם הוא חושש שזכויותיו מופרות, אנחנו הכותבת. בתוך כך, בשנים הבאות נפעל **להרחבת הייעוץ המשפטי ולצמצום תביעות נגד מעסיקים** באמצעות הקמת ועדות פרטיות מרחביות, אשר יוכלו לתת מענה ראוי ליותר פניות בפחות זמן. ייעוץ משפטי זה, אשר ניתן לכלל העובדים – ישראלים, זרים

ופלסטינים – עשוי לפתור את חילוקי הדעות ולמנוע את הגעתם לתביעות בבתי משפט.

בנוסף, אנחנו מתכוונים לבנות **תוכנית מסודרת לעידוד גיוס עובדים כחברי הסתדרות** והטמעה נרחבת של ההסכם. אנחנו נכין **חברות מידע אישיות** לכל עובד לפי הסטטוס שלו, כדי שיכיר במכלול זכויותיו וחובותיו. כמו כן, נמשיך **וניאבק בחברות כוח האדם**, אשר מעסיקות עובדים ללא תנאים וזכויות.

מבחינת **בטיחות** – הדגש על הנושא יורחב ויחזק על ידי שילוב פתרונות חדשים להפחתת תאונות עבודה והפעלת לחץ על גורמים בממשלה לתמוך ולסייע לקידום חשיבות היבט זה במקומות עבודה. ואם כבר עסקינן בקשר עם משרדי הממשלה – אנחנו מתכוונים **להמשיך ולטפח את השיתוף עם משרד הכלכלה בכל הנוגע להכשרות, השתלמויות ופעילות בתחום הבטיחות עם מנהל האוכלוסין בכל הנוגע לטיפול בעובדים זרים ופלסטינים וכן, עם משרד האוצר בכל הקשור לתקציבים וקידום ענף הבניין כעבודה מועדפת לצעירים.** אני שואף

הגדולה הקיימת לפיילוט שהובלנו – "בונים ישראלים".

ומה יקבלו העובדים שייקלטו במסגרת תוכנית זו?

"הם יזכו להכשרה מקצועית, למסלול קידום מובנה ובעיקר, בזכות להתפרנס בכבוד כבר מהיום הראשון. הם יתחילו עם שכר המינימום הגבוה במשק שעומד על 5,000 ש"ח ותהיה להם הזדמנות להגדיל את שכרם כבר בחצי השנה הראשונה. בהתאם לכך, החל מהחודש השישי להעסקתם ירוויחו לפחות 9,000 ש"ח. בנוסף, יהנו כבר מיום העבודה הראשון מהטבות סוציאליות כמו פנסיה, הבראה וקרן השתלמות. זוהי בשורה ענקית לענף הבניין ולמשק הישראלי. ההסכם הזה יאפשר תנאים טובים למבקשים לעבוד בענף הבניין, שכר הולם ואופק ממשי לקידום. אין אה ורע לתנאי ההעסקה בענף הבניין לעומת ענפים אחרים. מבנה הקורס יותאם למציאות הנוכחית בענף, כך שכל בוגריו ייקלטו באופן ודאי במקומות עבודה רלוונטיים."

הטבות אלה שציינת הן רק חלק מההטבות המעוגנות בהסכם הקיבוצי פורץ הדרך שקיבל צו הרחבה ב-2010. האם מהלך משמעותי זה אכן יאפשר להציג את ענף הבניין עבור צעירים ישראלים כאלטרנטיבה אמיתית מול תעשיית ה"טק"?

"ההסכם הזה שהוא הסכם שוויוני הכולל גם עובדים זרים וגם עובדים פלסטינים נולד מתוך מטרה לארגן את ענף הבניין ולהבטיח לעובדים ולמעסיקים קביעות לאורך זמן. במשך שנים אהענף היה ידוע בחוסר יציבות, עובדים ישראליים שנקלטו פרשו לאחר זמן מה, בגלל שעבדו עבודה מאד קשה ללא תנאי שכר ראויים. רצינו לשנות את המציאות, לתת לעובדים סיבות טובות להישאר בענף ולהתפתח בו. לכן, אנחנו מציעים שכר מינימום גבוה, הטבות סוציאליות בתנאים מועדפים, מסלול קידום, השתלמויות מקצועיות ופעילות רווחה עניפה. חשוב לזכור שהיום ענף הבניין שונה את מאפייניו. הקדמה הטכנולוגית חדרה גם לכאן והיא משוועת לידיים מקצועיות שידעו לשלוט היטב במכשור המשוכלל. שכנענו את ארגון המעסיקים ואת הממשלה לתמוך בשיפור התנאים, כי המשק כולו ייהנה מגיוס נרחב של עובדים ישראלים מיומנים ואיכותיים בענף."

והמלאכה עדיין מרובה. מהן התוכניות שמציבה לעצמה הסתדרות עובדי הבניין והעץ לשנים הקרובות?

"יש עדיין עוד הרבה מה לעשות בכל הנוגע לשיפור תנאי שכר ואפשרויות קידום במקומות העבודה, כולל שיפור תנאי העבודה של העובדים הזרים והפלסטינים. מעמד העובדים הזרים בענף הבניין בארץ טוב בהרבה ממעמדם במדינות אחרות. אנחנו מתכוונים להמשיך לפעול למענם, לשמש עבורם כתובת ולסייע ככל הניתן בהיקלטות במקומות העבודה ובשמירה על זכויותיהם. ההסכם השוויוני שחתמנו עליו הוא דוגמא ומופת בעולם ובאמצעותו נעמיק את הקשר עם ארגוני

6.55x24.76	3/3	עמוד 29	חדשות השבוע	05/10/2014	44767494-5
יחסי עבודה בענף הבניין - 180920					

חדשים, שידרשו קליטה מוגברת של עובדים והכשרתם בהתאם לתפעול הטכנולוגי הנדרש. בין הפרויקטים הלאומיים המרכזיים, אשר מיועדים לתקופה הקרובה: הקמת קו רכבת לאילת, פיתוח תשתיות בכביש שש, הקמת עיר הבה"דים והרחבת כביש 531. כמו כן, יוגדל קצב הבנייה לזוגות צעירים, במטרה לצמצם את המחסור בדיוור. אין לי ספק, תחום ענף הבניין ימשיך להיות הנושא המרכזי על סדר היום החברתי-תקשורתי".

כיצד כוללת תוכנית העבודה את הענפים הנוספים שתחת אחריותך - ענף העץ, המחצבות ותעשיית האבן?

"בשנים האחרונות, בד בבד עם הצלחתנו להעלות את ענף הבניין על המסלול הנכון

של התפתחות, התחדשות ושינוי תדמיתי משמעותי, הקדשנו חלק מהפעילות גם ללמידת תחומים אלו. התחרות הגדולה שמאפיינת את ענף העץ לצד יבוא מקביל ומחסור עצום בכוח אדם צעיר ומיומן מקשים מאוד על פריחת הנגריית המקומיות ומגבילים את אפשרויות פרנסתן. במצב כזה מאוד לא פשוט לחולל שינוי ענפי, אך ודאי שמאתגר.

אני מאמין שלפני שמתחילים להסדיר תעשיות אלה, יש ללמוד אותן היטב, על מאפייניהן, המדיניות וההסכמים הקיימים, תחזיות עתידיות של השוק וכו'.

אני שואף, במהלך חמש השנים הבאות, להביא את ענף העץ למקום ראוי בדיוק כמו שקורה בענף הבניין וביחד עם התאחדות בעלי המלאכה לחתום על הסכם ענפי שישדרג עבור העובדים תנאים, זכויות ושכר וכן, להקים קרן רוחה משגשגת שתעניק הטבות ותגמולים. אנו נפעל להשגת הסכמים קיבוציים מפעליים בתעשיות הגדולות של ענף העץ, המעסיקות למעלה מ-50 עובדים, במטרה להסדיר יחסי עבודה ותנאי שר, בדיוק כפי שקיים ברגבה ובתעשיית האבן והמחצבות - נפעל לשילוב הסכמים חדשים כפי שקיים באבן וסיד. לצורך למידה מעמיקה ויסודית של ענפים אלה ובמטרה למצוא את הפתרונות היעילים ביותר, מינתי את עופרה ציון למזכירת חטיבה ארצית של ענף העץ. ציון מביאה עימה לתפקיד רקע מקצועי וניסיון עשיר כמזכירת חטיבה ארצית באיגוד עובדי התחבורה. במסגרת תפקיד זה טיפלה בהסכמים קיבוציים רבים בחברות התעופה".

ולהערכתך, לאחר שתבצע עבודה יסודית זו, אכן ניתן יהיה לקצור הישגים בענף העץ, כפי שקרה בענף הבניין?

"לפנינו עבודה רבה וקשה, הרי מדובר בתעשיות שמשמשות במשק כתחומים כלכליים נלווים ומשניים. בענף הבניין היה יותר קל לרתום את מקבלי ההחלטות, כי בכל זאת מדובר בקטר של המשק שמשפיע על התפתחותו. אבל, אני אופטימי. גם על ענף הבניין, היו כאלה שאמרו שיהיה קשה לחולל שינוי והצלחנו.

בחמש השנים הבאות ניתן דגש על נושא זה ואסייע בכל הדרוש למזכירת החטיבה הארצית של ענף העץ להצליח בתפקידה, כך שגם ענף העץ, המחצבות ותעשיית האבן יעלו על המסלול הנכון של הצלחה ופריחה כלכלית".

25.79x33.72	1	34	עמוד	זמן מבשרת	23/10/2014	44811659-8
יחסי עבודה בענף הבנייה - 180920						

כלכלה ונדל"ן רנית משה

הדמיית התוכנית במבשרת. מחירים אטרקטיביים

קבוצות רכישה ובעיית המחיר הלא-סופי

איך יכול להיות שקבוצות רכישה מציעות מחירים נמוכים בעשרות אחוזים מהשוק, כמו קבוצת הרכישה שהציעה למכור דירות במחירים אטרקטיביים במיוחד בתחום במרכז הקליטה במבשרת? • התשובה: לא בטוח שהמחיר סופי

27 חודשים לבניית דירה חדשה

הציפייה לחוק מע"מ אפס, שגרמה לקיפאון בשוק הדיור, מאיטה את הזמן הנדרש להשלים בניית יחידת דיור

לידיעת כל אלו המתכננים לרכוש דירה חדשה: דו"ח חדש של משרד השיכון מגלה כי קצב הבנייה הממוצע של דירה חדשה הוא כ-25 חודשים ברבעון הראשון של השנה, לעומת כ-25 חודשים בממוצע בארבע השנים האחרונות. הגורם העיקרי להאטה, לפי משרד השיכון - הקיפאון ברכישת דירות. הירידה ביקוש לדירות (בעיקר קטנות) החלה מאז נודע כי הממשלה מתכוונת להעניק הטבה של מע"מ 0% לזוגות צעירים ברכישת דירה חדשה. עכשיו מסתבר שזה משפיע גם על קצב בניית הדירות. על פי דו"ח של משרד הבינוי והשיכון, קצב הבנייה הממוצע של דירה חדשה הוא ל-26.9 חודשים ברבעון הראשון של 2014, לעומת 24-26 חודשים בממוצע בארבע השנים האחרונות. וכך מציין הרו"ח: "רמת הביקושים הנמוכה, עקב הקיפאון בביקושים על ידי הציבור, המחסור בפועלים מיומנים והבנייה לגובה - מובילים להתארכות משך הזמן הממוצע לבניית דירה".

נשאר על המדף

הירידה החדה בביקוש לדירות בעקבות חוק המע"מ המתכוון, באה לידי ביטוי גם בעלייה חדה במלאי הדירות שבנייתן הושלמה אך הן לא מצאו קונה. מספרן של דירות אלו הגיע בסוף חודש אוגוסט לקרוב ל-27 אלף. התוצאה: על פי משרד השיכון שבדק את תחום מכירת הדירות, עולה כי נדרשים למעלה מ-15 חודשים כדי למכור את כל הדירות שבנייתן הושלמה, אך לא נמצא להן קונה. מדובר בעלייה משמעותית של עשרות אחוזים בזמן הנדרש למכור יחידת דיור, ועל כך יעידו הנתונים הבאים: כדי למכור את מלאי הדירות הלא מכורות שעמדו פנויות בסוף שנת 2013, נדרשו 11.4 חודשים בלבד, על פי אותו קצב מכירות. כדי למכור את מלאי הדירות שנותרו לא מכורות בסוף שנת 2010, נדרשו 8.2 חודשים בלבד. נתונים אלה מבטאים את הגידול הניכר במספר הדירות שלא נמצא להן קונה.

רגע לפני שנתחיל עם המחירים הנהדרים שמציעה קבוצת רכישה לפרויקט (שטרם ברור אם יקום) לבניית שכונה חדשה במקום מרכז הקליטה במבשרת, נפתח עם מקרה טרי ממודיעין השכנה: רשות מקרקעי ישראל הודיעה בסוף מאי כי בכוונתה לפרסם מכרז לשיווק קרקע להקמת 1,725 דירות ב-29 מגרשים בשכונת "נופים" במודיעין - המכרז הגדול ביותר שפורסם בעיר בשנים האחרונות. אף שחוברת המכרז ופרטי תשלומי הפיתוח התפרסמו רק לאחרונה, זה כמה שבועות משווקות קבוצות רכישה בפרסומים קדחתניים דירות "ב-30% פחות ממחיר השוק".

איך זה יכול להיות, במיוחד לאור העובדה שהמחיר הוצג עוד לפני פרסום חוברת המכרז, שבה מצוינים רכיבים שונים כמו עלויות פיתוח? לחברה יש תשובה. לטענתה, היא יודעת את רוב הנתונים עקב הניסיון של בעליה ממכרזים קודמים, ולמעשה מצליחה עקב זאת לגבש הצעות מחיר כבר בשלב מוקדם של הפרויקט. אלא שלא מעט מומחים מענף טוענים כי הדבר כמעט בלתי אפשרי לאור כמות המשתנים והקושי בהכנת תוכניות מפורטות.

ומה הקשר לאזורנו: במבשרת ציון עדיין עומדת סוגיית הבנייה על מרכז הקליטה מול קניון הראל. כזכור במאי האחרון הוציאה הסוכנות היהודית למכירה את הקרקע הכוללת מרכז קליטה ובו 93 מבנים, תמורת למעלה מ-200 מיליון שקל. זמן לא רב לאחר הצעת המכירה התגבשה קבוצת רכישה שהציעה מחירי רים מפתים למדי. קבוצת הרכישה כבר החלה לעניין רוכשים ולפרסם אומדן למחירי הדירות בפרויקט, מ-1.1 מיליון שקל לדירות 3 חדרים, 1.29 מיליון שקל לדירות 4 חדרים ו-1.42 מיליון שקל לדירות 5 חדרים, אלא שקשה להאמין שבמידה ויקום הפרויקט אלו יהיו המחירים. אמנם בהחלט אפשרי כי אם קבוצת הרכישה תזכה במכרז (כאמור אם זה אכן ייצא) יהיו המחירים מעט יותר נמוכים מהשוק, אך כלל לא בטוח שהם יהיו זהים למה שניסתה הקבוצה לשווק.

עם זאת, חייבים לציין כי קבוצת רכישה שהתגבשה לפרויקט בצורה הדסה מבטיחה מחירים קבועים מראש, ללא שינויים. מדובר בהצהרה הנחשבת לתקדימית, ומעניין יהיה לעקוב אחר הנושא.